

EUROJUST

Trzy lata od pełnoskalowej inwazji na Ukrainę: konkretne działania wspierane przez Eurojust na drodze ku rozliczeniu

Haga, 24 lutego 2025 r.

Organy krajowe, które uczestniczą we wspieranym przez Eurojust wspólnym zespole dochodzeniowo-śledczym (JIT) do spraw najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej, które według doniesień popełniono w Ukrainie, przesłuchały do tej pory 4 tys. świadków, nie licząc ponad 40 tys. przesłuchań przeprowadzonych przez organy ukraińskie na ich własnym terytorium. W wyniku ścisłej współpracy między stronami zespołu JIT (reprezentującymi krajowe organy wymiaru sprawiedliwości Litwy, Estonii, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji i Ukrainy) prokuratura litewska wydała zaoczne zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez sześciu podejrzanych. Ponadto biuro prokuratora generalnego Ukrainy wydało zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia zbrodni wojennych przeciwko ludności cywilnej przez inną osobę.

Członkowie zespołu JIT pracują nad wspólną strategią organów prokuratorskich, w której priorytetowo traktuje się postępowania przygotowawcze w sprawie zbrodni agresji, przestępstw związanych ze stosowaniem tortur, złego traktowania i filtracji w odniesieniu do nielegalnych miejsc zatrzymań, a także zbrodni ludobójstwa.

Od marca 2022 r. Agencja zorganizowała 26 spotkań koordynacyjnych z udziałem członków zespołu JIT i innych organów krajowych prowadzących postępowania przygotowawcze w sprawie najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej, które według doniesień popełniono w Ukrainie. Umożliwiło to zaangażowanym krajom wymianę danych dotyczących krajowych postępowań przygotowawczych, omówienie strategii i priorytetów oraz koordynację czynności w ramach postępowań przygotowawczych.

Eurojust zobowiązuje się do dalszego wspierania tej ważnej pracy zespołu JIT, w związku z czym przeznaczył około pół miliona euro na finansowanie jego działalności.

Wsparciem dla zespołu JIT są prace Międzynarodowego Centrum Ścigania Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie (ICPA) i baza dowodów najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej (CICED), które prowadzi i którymi zarządza Eurojust.

ICPA: postępy w pracach nad solidnym pakietem dowodowym dotyczącym zbrodni agresji

W ciągu ostatnich sześciu miesięcy ICPA poczyniło znaczne postępy w opracowywaniu solidnego pakietu dowodowego. Pakiet ten opiera się na wspólnej, uzgodnionej przez uczestników ICPA strategii organów prokuratorskich w ramach postępowań przygotowawczych dotyczącej zbrodni agresji.

Pakiet dowodowy ma zostać przekazany do przyszłego biura prokuratora ewentualnego specjalnego trybunału lub innych jurysdykcji.

ICPA zapewniało i nadal zapewnia gromadzenie i wstępną analizę potencjalnych dowodów, które mogą dotyczyć osób na najwyższych szczeblach kierownictwa wojskowego i politycznego. Prace w ramach postępowań przygotowawczych nie są ograniczone zakresem oficjalnych stanowisk, które mogą zajmować dane osoby.

W miarę trwania agresji w Ukrainie pojawia się coraz więcej dowodów, które ICPA aktywnie bada.

ICPA otrzymało dodatkowe finansowanie, a w styczniu 2025 r. jego działalność przedłużono o sześć miesięcy. W tym celu Eurojust i Służba Komisji Europejskiej ds. Instrumentów Polityki Zagranicznej podpisały zmianę do umowy o przyznanie wkładu.

CICED: ponad 3700 materiałów dowodowych

CICED to unikalna, dostosowana do potrzeb sądowa baza danych utworzona przez Eurojust w celu ochrony, analizowania i przechowywania dowodów najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej. CICED umożliwia Agencji wspieranie krajowych organów wymiaru sprawiedliwości w identyfikacji dowodów znajdujących się w innym kraju, które mogą mieć znaczenie dla ich własnych postępowań przygotowawczych. Do tej pory 16 państw przedłożyło do CICED ponad 3700 materiałów dowodowych.

W styczniu 2025 r. nowe narzędzie tłumaczeniowe umożliwiło przetłumaczenie złożonych przez organy krajowe materiałów dowodowych z 19 języków na język angielski. Był to przełom, który znacznie przyspieszył prace analityczne Agencji. W rezultacie funkcja wyszukiwania w bazie danych zapewnia bardziej precyzyjne wyniki, a na wnioski o udzielenie informacji składane przez organy krajowe można odpowiadać szybciej.

Eurojust dokłada wszelkich starań, aby odpowiedzieć na wnioski organów krajowych o wsparcie prowadzonych przez nie postępowań przygotowawczych w sprawie najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej. Agencja wykazuje się również proaktywnością w identyfikowaniu materiałów, które uznaje za przydatne w prowadzonych krajowych postępowaniach przygotowawczych.

Kontekst:

Od wybuchu wojny Eurojust odgrywa wiodącą rolę w dążeniu do zapewnienia odpowiedzialności za rosyjskie zbrodnie. Zaledwie trzy tygodnie po pełnoskalowej inwazji dokonanej przez Rosję w 2022 r. [Eurojust wsparł utworzenie zespołu JIT](#), który obecnie składa się z Ukrainy i sześciu państw członkowskich UE, z udziałem MTK i Europolu, a także obejmuje protokół ustaleń ze Stanami Zjednoczonymi.

W rozdrobnionym i złożonym kontekście operacyjnym, podczas gdy wojna cały czas trwa, a dowody są rozproszone w krajach o różnych systemach prawnych, udział w zespole JIT umożliwia partnerom bezpośrednią wymianę informacji w czasie rzeczywistym. Pomaga też członkom zespołu JIT usprawnić swoje postępowania przygotowawcze, ponieważ zaangażowane organy krajowe mogą teraz skupić się na aktywnej pracy nad własnymi sprawami.

Eurojust zapewnia zespołowi JIT specjalistyczną wiedzę prawną i analityczną, a także wsparcie logistyczne i finansowe.

W lutym 2023 r. Eurojust uruchomił [bazę dowodów najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej](#) (CICED), opierając się na pilnej zmianie mandatu Eurojustu w następstwie inwazji na Ukrainę.

Eurojust prowadzi również [Międzynarodowe Centrum Ścigania Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie](#) (ICPA), które zostało ustanowione w lipcu 2023 r. i wraz z CICED wspiera prace zespołu JIT.

Od marca 2022 r. Eurojust aktywnie uczestniczy w pracach [unijnej grupy zadaniowej „Freeze and Seize”](#) utworzonej przez Komisję Europejską, aby zapewnić skuteczne wdrożenie sankcji UE wobec wymienionych w wykazie oligarchów rosyjskich i białoruskich w całej Unii Europejskiej. Eurojust zapewnia grupie zadaniowej wsparcie operacyjne, koordynując egzekwowanie przez państwa członkowskie sankcji unijnych za pośrednictwem prawa karnego.

Wraz z ukraińską Prokuraturą Generalną Eurojust współprzewodniczy zespołowi roboczemu ds. krajowych postępowań przygotowawczych w ramach [Dialogue Group on Accountability for Ukraine](#) (Grupy Dialogu na rzecz Odpowiedzialności wobec Ukrainy). Zadaniem tego zespołu jest zidentyfikowanie kluczowych wyzwań w sprawach dotyczących najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej i wspólne zaproponowanie rozwiązań na poziomie politycznym, na przykład w zakresie wykorzystania zebranych ze źródeł jawnych dowodów w postępowaniach przygotowawczych w sprawie zbrodni wagi międzynarodowej w kontekście Ukrainy i w ściganiu tych zbrodni.

Więcej informacji:

Więcej informacji na temat różnych działań podjętych przez Eurojust od wybuchu wojny w Ukrainie można znaleźć na naszej [specjalnej stronie internetowej](#).